Published and distributed under permit (No. 711), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 128. | Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 5. червня, 1922. | VOL. XXX. | No. 128. | Jersey City, N. J., Monday, June 5, 1922. | THREE CENTS

ГРОЗИТЬ ЗІРВАННЄ ВУГЛЕВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

НЮ ЙОРК, 2. червня. — Переговори межи представниками робітників та властителів копалень твердого вугля, що ведуться ще від початку вугевого страйку, нині знов виглядають на близькі до зірвання.

Представники властителів саме запропонували представникам робітників згодитися на те, щоби уряд установив комісію, яка малаб розглянути претенсії обох сторін і придумати якийсь практичний плян так для полагодження теперішного непорозуміння, як і для запобіження подібним перервам в углевім промислі.

Робітнича група ще не мала часу дати офіціяльної відповіди на сю пропозицію. Однак голова юнійних представителів Филип Морей уже відповів, що вуглекопи з давна противилися вмішуванню непричастних до промислу людий до справи добування вугля і тепер не бачить причини, чому юнія малаби змінити своє становище.

СЕНАТ ПОБІЛЬШУЄ АРМІЮ

ВАШІНҐТОН, 2. червня. — Сенат ухвалив нині значною більшостю голосів, щоби американську армію побільшити зі 115,000 люда як се постановила палата послів, до 133,000 мужчин, як се рішив недавно сенатовий комітет для військових справ.

З огляду на ріжницю в ухвалах обох палат справа переходить тепер під обради конференції, себто спеціяльного тіла, зложеного з представників обох палат конгресу.

„КОНФЕРЕНЦІЯ ДЛЯ ЗМЕНЧЕННЯ ЗОРУЖЕНЬ — БЕЗУСПІШНА"

ВАШІНҐТОН, 2. червня. — Сенатор Бора виголосив у сенаті довшу промову про вашінґтонську конференцію для зменчення морських зоружень.

Ціла промова була острою критикою сеї конференції. На думку сенатора Бори, конференція не дала ніяких реальних вислідів, бо беручі в ній участь держави не бажали собі найменчих обмежень зоружень, а як бажали, то не могли їх перевести зі страху перед державами, що не брали участи в конференції.

Сенатор закидав державам, які брали участь в конференції, що вони досі не потвердили ще договору про обмежене фльот, газу та підводних лодок.

РАСОВІ РОЗРУХИ

ВАКО, Тексас, 2. червня. — В околиці прийшло до поважних заворушень межи Муринами та білими.

Підставою заворушень були недавні самосуди проти кількох чорних. Від того часу настрій Муринів до білих був дуже ворожий. Нині вибух він нагло справдішною малою расовою війною, в котрій вже погибло кількох білих та чорних. З кількох місцевостий доносять, що Мурини попертинали телеграфічні та телефонічні дроти.

ВИПРАВА ДО ПІВНІЧНОГО БІГУНА

СІЕТЕЛ, Вашінгтон, 2. червня. — Завтра має звідси вихати до північного бігуна капітан Р. Амудсен на спеціяльно на се приготованім корабли „Мод".

Корабель вже готов до виїзду. Він наладований всякого рода припасами та науковими приборами. Припасів корабель бере на кілька літ, бо провідник виправи задуме дістатися до краю північних ледів, дати там кораблеви закріпитися серед ледів та разом з ледами попасти почерез північний бігун, як се ледь мають плисти після розслідів учених.

На корабель забрано теж два літаки, щоби при їх помочи в разі потреби розглядати околицю. Ріжні товариства, спеціяльно жіночі, поспішили з ріжними дарунками для членів виправи. Студентки, примір, вашінгтонського університету наробили їм велику скількість цукорків, які мають дуже придаватися підчас подорожей в підбігунових краях.

МАЄТОК ЗАБРАЛИ, АЛЕ ЗА ДОВГИ НЕ ВІДПОВІДАЮТЬ

ВАШІНҐТОН, 2. червня. — Найвисший Суд Злучених Держав видав нині в одній справі оречене, що уряд Злучених Держав, котрий забрав маєтки ворожих чужинців, не відповідає за довги, які сконфіскованні підприємі були винні американським горожанам.

„УРЯД ПОВИНЕН ВДОВОЛИТИ ВОЄННІ ПРЕТЕНСІЇ СТАЛЕВИХ РОБІТНИКІВ"

ВАШІНҐТОН, 2. червня. — Віліем Тефт, бувший президент Злучених Держав, а нині начальник Найвисшого Суду, заявив перед комітетом для претенсій до уряду в палаті послів, що уряд повинен сповнити воєнні претенсії сталевих робітників, піднесених проти уряду за те, що декотрі сталеві компанії не схотіли платити бонуса, визначеного Воєнною Робітничою Радою за роботу для уряду.

До такого бонуса має претенсії досить велике число робітників. В одній Бетлегем Стіл Корпорейшен є 38,000 таких робітників.

ПРЕЗИДЕНТ ОБУРЮЄСЬ НА СВОЇХ ПРОТИВНИКІВ

ВАШІНҐТОН, 2. червня. — Президент Гардинг висловив своє обурене зпиводу критики, з якою стрічається, на його погляд, неслушно його адміністрація зі сторони його політичних противників та пресі.

Президент обурений передусім на критику запомогової ділності секретаря Гувера в Росії, яку він сенатор Вотсон з Джорджії.

ГАРДИНГ ВИСИЛАЄ ЩЕ ОДНОГО ДОСЛІДНИКА ДО ЕВРОПИ

На корабли „Олимпик" відплив в пятницю до Европи полковник М. Фрідсем, щоби студіювати умови в Европі для президента Гардинга. Полковник Фрідсем плянував уже давніше їхати до Европи в інтересі підприємства Б. Алтмен енд Ко. Допера недавно дістав він від президента Гардинґа письмо з просьбою їхати для нього. Супроти сього Фрідсем змінив трохи свої первісні пляни подорожи, хоч при своїй студіюванню европейських умов він все таки буде послугуватися знанием европейських умов, добутим аґентами підприємства Алтмен енд Ко. закуповуючими товари в Европі. Він має обїхати Англію та ввесь европейський континент.

ПРАВА ПРОГИБІЦІЙНИХ АҐЕНТІВ

Федеральний уряд для виконування прогибіційного закона в Ню Йорку зарядив для своїх аґентів ряд відитів про способи відкривання торговців алькогольних напитків, про їх арештоване, ставлене перед суд і т. п. В четвер відбувся перший відчит. Прелеґент взивав аґентів прогибіційного уряду уживати всіх своїх змислів для відкривання продавців алькоголю, а передусім свого розуму. Однак, він остерігав їх перед арештованием людини, щодо котрої аґент ще не має певних доказів, що вона торгує алькоголем. Він радив їм теж не обшукувати людий, ідучих вулицею. На всяку ревізію треба мати судовий дозвіл („варант"), без якого ревізію ані особи ані дому робити не можна. Для арештовання продаючої горівку особи треба, щоби аґент самий дістав алькоголю і заплатив за нього.

НАВІТЬ ТУТ ПЕРЕГОНИ.

Купці з Ноксвил, Тенесі, оголосили були недавно цікавий конкурс: Перша пара молодят, що побереться в місяци червни, мала дістати від купецького товариства яко весільний подарунок гарну хатну обстанову. Зараз зголосилося пять пар, охочих дістати надгороду. Межи ними була одна пара глухонімих. Прийшли вони до уряду подружих дозволень на кілька минут перед о півночи дня 31. мая. Судовий урядник видав їм лайсенси на подружа і на їх просьбу згодився бути суддею, що має рішити, котра пара перша побралася. З молодятами прийшли до уряду проповідники й ждали на сиґнал. Як лише вдарила 12. година, себто почався день 1. червня, урядник суду крикнув: „Готові" — і проповідники пішли в перегони, щоби зробити меблі своїм „клієнта". Проповідник Педіго оженив свою пару за 15 секунд і добув для неї хатну обстанову. Слідуючий провідник програв перегони через одну секунду.

Небувалі перегони сягнули до судового будинку велику товпу людий та кількох фотографів, з котрих кождий настав на право відфотографувати цілу компанію.

САМОВБИЙСТВА СЕРЕД ВЕТЕРАНІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ.

С. Дж. Гарис, урядник Американського Леґіону, котрий має нагляд над претенсіями ветеранів великої війни до уряду, заявляє на основі одержаних ним відомостий, що найгірші наслідки великої війни починають проявлятися доперва тепер, наслідком страшних нервових потрясень одержаних на війні, бувші жовніри попочинають самовбийства в числі по два кождого дня. Майже всі самовбийці були випущені з військових шпиталів як зовсім нормальні люди. З сього робиться заключене, що уряд повинен прикладати більше старань за бувших жовнірів, що колись служили у Франції.

СМЕРТЬ ПІДЧАС ПОЖАРУ ЛІСА.

В західній части стейтів Вашінгтону та Орегону лютува послідними днями страшний пожар лісів. Він знищив величезні простори праліса і причинив шкоду, яку обчисляють на яких два міліони долярів. Від пожару займилося і згоріло до тла що найменче 25 домів. Межи сими домами є тартак, та школа. В пожарі згинула певно одна людина, а смерть кількох других людий припускається.

ЩЕ ОДНО ПОЛЮВАННЄ НА ПЕРЕДПОТОПНУ ЯЩІРКУ.

Ще не прогомоніла вістка про невдачну виправу арґентинських мисливих, розслідників та подорожних за живим оказом передпотопової ящірки плезіозара, що ще буцімто має жити й досі на болотнистих озерах південної Америки, а вже знов вибралася спеціяльна експедиція (виправа) по передпотопову ящірку. Сим разом вибираються Американці з Шікаґо, вислані музеєм Філда на пошукуванє кістяка передпотопової ящірки діназавра. Ящірка ся мала жити яких 40 міліонів літ тому назад. Ні один природничий музей в Америці не має цілого кістяка сеї потвори, що мала доходити прости велитенської величини. Виправа їде до північної части Канади, де учені сподіються найти цілий кістяк ящірки. Провідник виправи каже, що шукання за таким кістяком подабає дуже на шуканнє за дорогими мінералами. Глядається за кісткою, а найшовши її, слідиться, звідки вона була занесена...

Виправа до Канади має бути лише вступом до подібної експедиції до південної Америки, де Американці думають пошукувати тої ящірки, котрої не вдалося найти Арґентинцям.

ЯК ПОЛЯКИ ПРИНЯЛИ СПІВАКА ДІДУРА?

Поляки усе досі приймали і представляли славного співака нюйорської Метрополітен Оппери Адама Дідура, (сина українського народного учителя з Ляховець, богородчанського повіта, коло Станиславова, в Галичині) за поляка. І все досі хвалились ним яко польським співаком і „родаком", а гнівались, коли він співав українські пісні, або признавався, що він українського роду.

Аж якось недавно то вже ляхи приняли його не так як „родака" але як Українця, бо на границі в Осьвенцімі арештували його і післали до табору інтернованих. Аж на митовій стації вставились за ним тамошні урядники і його випущено на волю.

МАСОВІ РЕВІЗІЇ В УСТЮ ЗЕЛЕНІМ

Дня 5. мая зїхало до Устя зеленого шістьох кінних поліцаїв з довгими піками до них прилучилося чотирох місцевих жовнірів державної поліції — і в такім складі почали переводити домашні ревізії. Насамперед перешукано хату гр. кат. парохії, де тепер живе дочка пок. о. Миколи Темницького Марія Ростковичева з родиною, потім переведено ревізію у місцевої модярки і кравчині п-ни Рузі Крижановської, опісля у Федака-Цибульського, Галібея Павла, Михайла Федика та инших. З Устя зеленого поїхав той сам відділ у сусідні села і тапереводив дальші ревізії. Чи шукали чогось, чи когось — не знати. Звичайно, що довкруги цих незвичайних ревізій зараз потворилися всілякі дивовижні леґенди, пробуючи вияснити причини ревізій. Усі ці ревізії не дали ніякого позитивного висліду.

ГУМАНІТАРНА ПРАЦЯ УКРАЇНОК З КОЛОМИЇ

З приводу Великодних свят українське жіноцтво в Коломиї поспішило з допомогою для тих, що терплять за народню справу. І так до Тухолі на руки поруч. Маціевича післано дві паки свяченого та 5,000 мп.; до Тарнова на адресу д-ки Садовської свяченого дві паки. Все те заходом Українського Жіночого Кружка, а під знаменитим проводом голови д-ки О. Витвицької і касієрки д-ки Мельникової. До Тарнова та Ченстохови вибралась К. Вишиванюківна, щоб відвідати нещасних заточенців та розглянути на місці, в який спосіб можна би найкраще прийти їм в поміч. У Ж. К. перебрав роботу Укр. Гор. Комітету, і посилає харч політичним вязням з Печеніжина. Сим вязням післано також свячене. У Ж. К. займається також вдовами по полеглих на Україні. Щоби придбати фондів на усі ті видатки, занялось Т-во продажю шутки. Зібрано 34.000 мп.

ПОЗИЧКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ПЕРЕЙШЛА ВЖЕ $110,000

ВАШИНҐТОН, Д. К., 2. червня. — Американські Українці переверщили вже донині Позичку Національної Оборони о $10,000. Досі зложили вони на поклик Українського Правительства Галичини записів готівкою в сумі понад $110,000 (сто-десять тисяч долярів).

УКРАЇНСЬКИЙ ПРОТЕСТ ПРОТИ ЧЕСЬКОГО СТАНОВИЩА В СПРАВІ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

ВІДЕНЬ, 14. мая. — Тутешній німецький дневник „Ноє Фрає Прессе" у виданню з 14. мая с. р., подає таку телеграму з Праги:

Представник західно-української республіки в Празі др. Евген Левицький предложив президентові Масарикові письменней протест проти становища чесько-словацької делеґації в Генуї в справі Східної Галичини.

БУРЯ В ФРАНЦУСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

ПАРИЖ, 2. червня. — Нині в палаті послів французького парляменту счинилась така буря, якої не було ще від часу передвоєнної релігійної боротьби. Для привернення порядку закликано аж парляментарну поліційну сторожу.

Буря зачалась, коли посол Геріо, посадник міста Ліон, говорив про положене в Росії. А розгорілась буря таки на добре, коли премієр Пуанкаре прочитав телеграму з Росії, в якій було сказано, що значна часть населення в Росії доведена голодом до того, що їсть їх померші діти. Пуанкаре по прочитанню сеї телеграми заявив, що большевицьке правительство, яке довело до сеї руїни, не має сили дати поміч населенню.

Тоді соціялістичні посли піднесли крик, кажучи, що Франція не мусить оглядатись на большевицьке правительство, але може дати поміч прямо населенню Росії. Вони казали, що Америка теж ворожо ставиться до большевицького уряду, але дає поміч голодним, бо там є людяність, а не забава в політику.

Дальше прийшло до ріжких перепалок між соціялістами і націоналістами, спершу на слова, але від слів було би прийшло до бійки, бо соціялістичні посли двигнулися скорим кроком в напрямі до націоналістів, коли нараз заступила їм дорогу парляментарна поліція і не допустила до кулачної розправи.

Серед тої бучі голова палати послів перервав засіданнє на пів години.

НОВІ ПОЛЬСЬКІ НАПАДИ І РОЗБОЇ НА ГОРІШНЬОМУ ШЛЕСКУ

БЕРЛІН, 2. червня. — В передодень передачі західної части Горішнього Шлеска Німеччині поляки зачали в сій части оружні розбої, щоби не допустити до передачі.

В Рибнику напали Поляки на Німців. По бою остало шістх трупів.

Потім поляки приготовили наїзд на Рибник 3,000-ної товпи, яку розігнало аж італійське і французьке військо, яке вихало проти напастників тенками.

Є богато ранених і богато шкоди на зелізницях і в будинках.

СПРАВА АМЕРИКАНСЬКО-НІМЕЦЬКОГО ТОРГОВЕЛЬНОГО ДОГОВОРУ

БЕРЛІН, 2. червня. — В тутешних дипльоматичних кругах заявляють, що німецке правительство поручило німецькому амбасадорови Відфельдтови у Вашінгтоні вести переговори у справі заключення американсько-німецького торговельного договору.

ГЕРСТ В ГОНОРАХ

ЛОНДОН, 2. червня. — Американський видавець і редактор Виліем Рендолф Герст був учера разом з жінкою на обіді у британського премієра Лойда Джорджа, а нині в американського амбасадора полк. Джорджа Гарві.

ГРАБІЖ ЦЕРКОВНИХ СКАРБІВ НА УКРАЇНІ

БЕРЛІН, 22. мая. (Вл. кор. „Свободи"). — Одеський ревтрибунал засудив на рік тюрми відомого українського діяча Навроцького за аґітацію проти рабунку церковних скарбів.

Той самий трибунал приступив до розгляду справи кількох одеських священиків, які противились рабункові церковних скарбів.

ОХОРОНА БОЛЬШЕВИЦЬКИХ САМОДЕРЖЦІВ

БЕРЛІН, 22. мая. (Вл. кор. „Свободи"). — Під час переїзду большевицьких делеґатів до Генуї й назад берлінська поліція мала великий клопіт з охороною дорогоцінних осіб московських комісарів.

В готелі Есплянад, де замешкали Чичерин і Литвинов, на жаданне останньої мусіли стояти день і ніч перед дверима покоїв узброєні детективи. Так саме зажадав Йоффе, який жив в готелі Кайзергоф, щоб також двері його покоїв день і ніч охоронялись. Коли ці достойники виїздили до міста, то з ними раз-ураз їхали переодягнені поліцаї, а другі поліцаї очікували їх там, куди вони їхали. Перед названими готелями, крім того, день і ніч стояло по десять штиків, у тім числі по кілька московських.

Усі ці заходи Литвинов пояснив тим, що на членів большевицької делеґації в Берліні пляновано замах з боку російських офіцерів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПАНАХИДА ПО ТРОХ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОНІСТАХ.

У пятницю, дня 19. травня, в берлінській православній церкві відслужено панахиду по трьох українських компоністах, що загинули на совітській Україні: Леонтовичу, Степовім та Стеценку.

Панахиду відслужено заходом дириґента українського національного хору О. Кошиця. Служив архимандрит Тихон, а співав український хор під орудою самого Кошиця.

На присутніх українських громадян, які майже вщерть наповнили церкву, панахида зробила глибоке вражінне. Був то перший раз, коли в мурах берлінської посольської церкви правлено Службу Божу по-українськи й співано так гарно та зворушаюче, як тільки може співати український хор під проводом такого ґеніяльного дириґента, як Кошиць. Р—н.

ПОЛЬСЬКІ ЖАНДАРМИ РОЗГАНЯЮТЬ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛЬНИХ ДІТИЙ.

УКРАЇНСЬКІ ДІТИ, ПРОГНАНІ ЗІ ШКОЛИ, МУСЯТЬ УЧИТИСЯ В ПОЛИ.

Львівський український дневник „Громадський Вістник" у виданню з 18. мая, 1922, подає отсей опис нападу ляцьких наїзників на українську школу НА ЛЕВАНДІВЦІ ПІД ЛЬВОВОМ.

З початком польсько-української війни в 1918 році майже всі Українці-зелізничники з Левандівки опинилися в Домбю або в інших таборах. Остали знищені матеріяльно матері зі своїми зголоднілими і обдертими дітьми. Вони звернули увагу на ті найменьші жертви жорстокої війни — діти, і заки дали їм хліба, одіж і обуву, постарались для них о науку. Віднимаючи собі від уст, складали оплати на удержанне приготовляючих курсів, де учили кваліфіковані учительські сили.

Сього року управа тих курсів одержала від повітової шкільної ради (заміської), писмо, в якому було сказано, що в Левандівці істнує школа без позволення кураторії, і що коли вона не предложить такого дозволу, то буде замкнена. Управа курсів внесла до староства просьбу о дозвіл на веденне курсів, а до шкільної власти просьбу перетворити сі курси о чотирох учительських силах на школу, яко філію школи ім. Бориса Грінченка у Львові.

На се одержала управа школи в Левандівці відповідь зі староства, що шкільні курси до староства не належать, а зі шкільної ради, що школа на Левандівці яко філія школи ім. Бориса Грінченка у Львові не може істнувати. Тоді управа школи просила шкільні власти дати дозвіл на веденне школи на Левандівці яко самостійної. На се наспіла відповідь, що ШКОЛА БУДЕ ЗАМКНЕНА ТОМУ, ЩА УЧИТЕЛЬСЬКІ СИЛИ НЕ ВИПОВНИЛИ РУБРИКИ ВІДНОСНО ДЕРЖАВНОЇ ПРИНАЛЕЖНОСТИ.

Супроти сього учительські сили зголосилися в повітовій шкільній раді до виповнення сеї рубрики і чекали на формальний дозвіл ведення школи.

АЛЕ ДНЯ 12. МАЯ С. Р. ЗАМІСЦЬ ДОЗВОЛУ ПРИЙШЛИ ЖАНДАРМИ ПЕРЕД 8. ГОДИНОЮ РАНО І ПРОГНАЛИ ЗІ ШКОЛИ ДІТИЙ. Діти просили учителів, щоб вони бодай задали їм лекції. УЧИТЕЛІ, ПРОГНАНІ ЗІ ШКОЛИ, ПІЙШЛИ ДО ІНШОГО БУДИНКУ, АЛЕ І ВІДТАМ ПРОГНАЛИ ЇХ ЖАНДАРМИ. УЧИТЕЛІ І ДІТИ ПІЙШЛИ ОПІСЛЯ НА ПОЛЕ І ТАМ ВІДБУЛИ ЛЕКЦІЇ.

Можна собі уявити викликаний сим фактом настрій в Левандівці. Почування українських дітий і їх родичів кождий відчуває. А що на се Поляки? Коли один з інтелігентних Поляків бачив, як польські провідники на Левандівці ликували ізза сього поведення жандармів, сказав: „Цо робіце, то для нас скандал, а для ніх розйонтшене і захента до праци". Знов одна Полька сказала: „Я іден до ксендза і до вуйта, нех опаментайон сен, цо робьон".

Отсе є та польська „вольносьць", на яку видав галицьких Українців Вилсон, Клемансо, Иоффе і Раковський, а яку обороняють з рабською услужностю всякі наемні оборонці риського договору в старому краю і в Америці, всякі большевики і облышевицькі підбрехачі.

КОНВЕНЦІЯ СОЄДИНЕННЯ.

В днях від 11. до 16. с. м. відбудеться в Янґставн, Огайо, 17-та конвенція угро-руської орґанізації „Соединеніе Гр.-катол. Руських Братств", яка має свій осідок в Говмстед, Па., де виходить також її орґан (тижневик) „Американсько-Руський Вістник".

„Соединенне" се сильна угро-руська орґанізація. Має вона 140,000 (сто сорок тисяч) членів. Угорські Русини кажуть, що ПОЛОВИНА їх всіх, що є в Злучених Державах (мужин, женщин, дітий), належить до Соединення.

Не диво, що та орґанізація могла дати бідним з нагоди сьогорічного Великодня в дарі $17,000.

Щодо зрозуміння сили в орґанізації галицькі, а також і дніпрянські, Українці можуть ще богато навчитись у своїх закарпатських братів.

Тоді не дробили би своїх сил і не ділили та не дробили орґанізацій.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ.

Ч. 54-22 През.

Хоч минули страхіття світової війни і настав мир в Европі, то нема ще того спокою, який приніс би конець терпінням великого українського народу. Бажання українського народу — стати правним господарем на своїх прадідних землях — ще не здійснились. Віковічні вороги наші покористувались нашою хвилевою немোнию; поділили між себе землі українські; розмежували брата від брата; та нищать по свому давньому звичаю огнем і мечем всі культурні добутки українського народу; вигублюють українське племя; а тюрмами і шибеницями закріпощують свою безправну владу.

Четвертой рік кервавиться галицька земля в страшній боротьбі о право на життє. Хоч обезсилена і самітна; хоч веде боротьбу тяжку і нерівну; та хоч стратила сотки тисяч найкрасших синів, держить одначе все ще гордо й непохитно прапор Української Державної Независимости. І хоч яке безмежне горе тяжить на души Галицьких Українців; і хоч як великим смутком вкрилась галицька земля, то все таки щасливою треба назвати нам — сучасному поколінню — ту велику хвилю, яку нам доводиться перживати, а в якій серед смертельних судорогів, серед безнастанної боротьби між життєм, і смертю, відродилась українська нація і Українська Держава. Один національний фронт, звернений проти всіх наїзників; повна самопосьвята і повне підпорядкованне свого особистог і партійного „я" для одної великої і святої ідеї — для оборони Української Державности, — оце є здобуток, який принесла Галицьким Українцям українсько-польська і українсько-московська боротьба. Тим ми сьогодня сильні і тим ми остаточно побідимо. Тим сильний сьогодня старий край. Тим зростаємо в силу і тут в Америці.

Серед Галицького Українця бється сьогодня однаково, деб воно не було, чи там, на Лемківщині, Підгірю та Поділлю чи тут в пенсилвенійських майнах, чи на фармах, чи в фабриках. І тут, у нас за морем, один ідеал і одна душа. І тут, де лишень ступить нога галицького Українця, несеться гомін голосного протесту проти звірств польських та московських катів; йдуть тисячні жертви, зложені мозольною рукою українського робітника.

Відси пійшла і стотисячна Позичка, зложена на визвольну боротьбу нашого Правительства. І саме це, що Позичка Національної Оборони переверщена, являється великим доказом живучости ідеї української державности серед українських робітничих мас в Америці. **Перевершеннем Позички виявило українськи громадянство в Америці не тільки свою національну свідомість але й політичну зрілість. Воно заявило, що підпирати в теперішний момент Українське Правительство, яке бореться за українську державність, це не значить підпирати кількох людий, які сьогодня стоять при Уряді; це не значить підпирати ту або другу політичну партію, до яких належать члени Уряду, але боронити вічну і велику ідею Української Державности. Складаючи Позичку, — Ви боронили Українську Державу, тусаму, в обороні якої лягли сотки тисяч найкрасших синів нашого народу. Зложивши Позичку, Ви сповнили свій святий обовязок, так, як сповнили ті, що станули в боеві ряди.** Це є факт, який вже належить до історії визвольної боротьби українського народу.

Американські Українці були з нашими братами в старім краю в однім боєвім ряді. Таке перекаже українська історія грядуим поколінням про Американських Українців і це буде для Вас всіх найбільша подяка і найбільша пошана.

Вашинґтон, Д. К., дня 1. червня, 1922.

За представництво західно-української (галицької) Народної Республики в Америці:
Др. Лука Мишуга.

СПРАВИ ГАЛИЧИНИ НА КОНФЕРЕНЦІЇ В ҐЕНУЇ.

(Від власного кореспондента).

В отсій статті я не буду спинятися на подробицях, відомих з щоденних телеґрам, бо ті подробиці вже певне Вам відомі, не можу також подати відомостий про те, що робилося „за кулісами", бо на се треба би бути в Ґенуї. Те, що я хочу й можу дати в сій статті, — се загальний образ положення галицької справи в Ґенуї.

• • •

Як тільки Найвисша Рада Мирової Конференції на засіданню в Кан (Cannes) рішила скликати конференцію до Ґенуї,, президент Української Національної Ради і Уповажнений Диктатор Західно-Української Народньої Республики, д-р Евген Петрушевич, звернувся до держав антанти, які скликували конференцію в Ґенуї, з нотою 21. лютого 1922, домагаючися допущення делеґації Української Національної Ради, як представництва української Галичини, на конференцію до Ґенуї.

За сею першою нотою пішли дальші дипльоматичні заходи, як також приготованнє відповідних матеріялів.

Ся акція осягнула те, що делеґація Української Національної Ради одержала змогу приїхати до Ґенуї на час конференції. Що правда, не запрошено сеї делеґації на конференцію, як запрошено делеґації инших держав, і не допущено її до участи в конференції на рівні з иншими державами. Одначе вже сам факт, що делеґація дістала дозвіл приїхати до Ґенуї, треба вважати великим успіхом.

Про діяльність делеґації Української Національної Ради в Ґенуї не можу подати подробиць. Вистане сказати, що предложила вона делеґаціям держав, заступлених на конференції два обемисті меморіяли про державну незалежність Галичини*), постаралася о цілий ряд статтей в італійській пресі в користь державної незалежности Галичини і старалася увійти в зносини з державними мужами, зібраними на конференції. Що сі заходи не остали без успіху, видно з того, що уповажнений для закордонних справ, д-р Кость Левицький, був принятий англійский премієром Лойдом Джорджом.

Щож принесла ся акція делеґації Української Національної Ради для галицької справи?

З політично-морального погляду принесла богато. Треба тямити, що кожде познакомлення широкого політичного світа з нашою справою, кождий протест проти наших гнобителів — се посів, який у свій час принесе свій плід. Чим більше широкий політичний світ буде знати про нашу справу, чим більше буде цікавитися нею, чим більше буде переконуватися, що справедливість за нами, а Поляки, се гнобителі нашого народу, — тим більше кріпшатиме наша сила в боротьбі за визволення з польської неволі.

Одначе при сій безперечній політично-моральній користи конференція в Ґенуї не посунула наперед справи усунення польської окупації з нашої землі.

Правда, була хвиля, коли й на се заблисла надія.

Головний ініціятор конференції, Лойд Джордж, в одній з своїх програмових промов на конференції зазначив, що від Балтійського до Чорного моря нема постійних державних границь, а за те є на тім просторі цілий ряд неполагоджених питань, між ними також питанне Східної Галичини.

Опісля, також на внесенне Лойда Джорджа, представники держав, які скликали конференцію, рішили, що **справу Східної . Галичини,** разом зі справою Вильни і справою мадярських меншостий в Чехо-Словаччині, Румунії й Юго-Славії має розглянути **політична субкомісія конференції.** На се згодився навіть голова французької делеґації, міністер Барту, — що правда, з застереженнем, що сі справи не повинні бути вирішувані конференцією.

Та вже з самого розглядання галицької справи в політичній підкомісії конференції могла би була вийти політична користь, бо підкомісія мусіла би була ствердити, що Польща не має права до Галичини та що доля Галичини повинна бути як найшвидше вирішена.

Одначе до розглядання галицької справи, як і инших згаданих справ, в політичній підкомісії не прийшло. Проти сього запротестувала не тільки Польща, але солідарно з нею також ціла „мала антанта", себто Чехо-Словаччина, Юго-Славія й Румунія. При тім склалося так, що сей протест заложив від імени всіх інтересованих чеський премієр і міністер закордонних справ Бенеш.

Я в свій час писав Вам, що перед конференцією в Ґенуї держави „малої антанти" й Польща умовилися виступати на конференції в Ґенуї солідарно в обороні своїх інтересів. Ся солідарність і виявилася в протесті Бенеша.

Инша річ, що для галицької справи вийшло дуже невигідно, що політична підкомісія конференції разом з галицькою справою і справою виленською має розглядати також справу мадярських меншостий в Чехо-Словаччині, Румунії й Юго-Славії. Бо через те сі три держави стали безпосередно заінтересованими союзниками Польщі: як в інтересі Польщі лежало, щоби на конференції в Ґенуї не розглядано справи галицької й виленської, так в інтересі Чехо-Словаччини, Румунії й Юго-Славії лежало, щоб конференція не розглядала справи мадярських меншостий. Тому власне чеський премієр і міністер закордонних справ Бенеш став речником спільного протесту.

Сей протест мав той наслідок, що держави, які скликали конференцію, рішили справу галицьку, справу виленську і справу мадярських меншостий усунути зпід нарад політичної субкомісії.

Та при сім треба мати на увазі, що до сього рішення причинився в великій мірі **загальний хід подій** на конференції, яка властиво не рішила ніякої справи.

Усуненнє справи Східної Галичини і згаданих инших справ з нарад конференції мотивував Лойд Джордж тим, що сі справи тепер не є такі дуже пильні. Він говорив: Сі справи були би пильні тоді, коли-б прийшло було на конференції до загального договору з Росією. Тоді треба би було управильнити границі між Росією й сусідними державами, отже треба би полагодити також справи тих земель, які доси не мають означених границь і державної приналежности. Та з огляду на те, що до заключення договору з Росією не дійшло, відпадає потреба негайного полагодження сих справ.

З приводу сих слів англійського премієра можна би написати цілі томи. Зрештою вони вже написані. Бо коли-б зібрати все те, що написано хочби про муки українського народу під польським ярмом, то з сього вийшли би цілі томи,— томи, писані мученичою кровю українського народу.

Ся кров українського народу кличе на цілий світ, що український нарід не може ждати з полагодженнем галицької справи, що українську Галичину треба негайно визволити з польської неволі, — бо кождий день панування польських катів над українським народом, се нові муки для українського народу.

Одначе англійського премієра та инших політиків держав антанти муки українського народу, видно, мало обходять. І вони відкладають рішеннє справи, яку рішити вже давно був їх обовязок перед українським народом і цілим світом.

В наведених словах Лойда Джорджа міститься вказівка, як розуміти англійську політику в відношенню до Східної Галичини. На думку англійського премієра **сю справу треба буде рішити тоді, коли будуть рішатися границі Росії від заходу.**

Та в словах Лойда Джорджа нема натяку, як повинна бути рішена галицька справа.

Поставленне галицької справи на конференції в Ґенуї і усуненнє її з конференції на протест Польщі і її союзників не віщує нічого доброго. **Польща все буде протествуати,** скільки разів міжнародній політичний світ захоче занятися справою Галичини. І всі знайде союзників.

Адже Румунія явно стоїть на тім, що українська Галичина має належати до Польщі. І чи може инакше говорити та сама Румунія, яка загарбала і хоче задержати українську Буковину, яка з Галичиною творила Західно-українську Народню Республику?! Адже державна незалежність Галичини потягає за собою втрату Буковини Румунією! Отже ясно, що два грабіжники українських земель, Польща й Румунія, будуть держатися разом, обороняючи награблене добро!

Ну, а Чехо-Словаччина також заключила договір з Польщею, де заявила своє незаінтересуваннє („desinteressement") в справі Галичини. Се в простій мові значить: „Робіть собі, Поляки, з Галичиною, що хочете, ми Вам не будемо перешкаджати!"

Словом, коли-б слухати протесту злодія та розбійника, то ніколи не можна би відібрати від нього накраденого та награбленого добра й віддати його покривдженому.

І коли держави антанти все будуть слухати протесту Польщі та її союзників, то ніколи не здобудуться на усуненнє Польщі з Галичини.

Ось-так конференція в Ґенуї не виступила в обороні державної незалежности української Галичини, тільки послухала протесту польського грабіжника і його союзників.

Та все таки годі сказати про конференцію в Ґенуї і її значінне для галицької справи останнє, рішаюче слово, доки нема звідомлення делеґації Української Національної Ради.

Вона повинна сказати, які надії можна мати на полагодження галицької справи державами антанти.

А від сього залежить, якими способами український нарід Галичини має повести дальшу боротьбу за визволеннє рідного краю з польського ярма.

Прага, 16. мая, 1922.

Д-р Михайло Лозинський.

*) „Preuves pour l' independance de la Galicie Orientale" („Докази в користь незалежности Східної Галичини") і „La situation economique de la Galicie Orientale et som importance pour le reconstruction de l'Europe" („Господарське положення Східної Галичини і її значіннє для відбудови Европи". Про зміст сих меморіялів напишу окремо.

З ДНЯ.

„АНІ ЦЕНТА ЖЕБРАКАМ".

Нюйорська большевицька ґазетка „У. Щ. Вісти" тому 2 роки верещала: „Ані цента жебракам", коли американські Українці збирали жертви і відсилали на поміч галицьким Українцям, котрих ляхва позбавила праці і хліба в краю, або котрі мусіли втікати з краю перед шибеницями ляцьких наїзників.

Правда, того підлого скавуління ніхто не слухав, але нині вдарила коса на камінь, і тісамі ревуни, котрі скавуліли проти ратовання голодних Українців в Галичині, тепер, як дістали наказ від панів комісарів, вже пишуть **до всіх, хто має людське серце, аби ратувати всіх голодних в Росії і на Україні.**

Американські Українці дійсно мають людське серце, а не скаженої собаки як ті большевицькі ревуни, і тому вони не кричать: „Ані цента жебракам". Вони розуміють, що се наемники комісарські зі звироднілими душами можуть так кричати і не дивуються їм, тим рабам комісарським і туманам, „вченим" на комуністичних брошурах. Навпаки, вони радо дають і дадуть поміч голодним на Україні, тільки не комісарським наймитам для комісарів, але через американські запомогові орґанізації. Вони навіть голодним большевикам не відмовлять хліба, бо знають, що навіть забольшевичені люди на Україні голодують ради повного черева комісарського.

„ЧОМУ Я НЕ ДАМ".

Пан Дамян Бориско, редактор скрентонської „Народної Волі", котрий учився любови ближнього яко монах в монастирі Василян в Добромилі коло Перемишля, в Галичині, разврaз торочив у сій ґазеті, що не треба давати жадних громадських складок на жадну старокраєву ціль, а тільки триматись його засади „Чому я не дам" і „політики" його і пана комісаря Йоффе, а вже все буде зроблене. Для членів У. Р. Союза, на думку Бориска, вистарчить, що мають редактора Бориска і більше їм нічого не треба.

Добру річ зробити тяжко, але злу легко, отже і пану Борискови вдалася штука, бо за його редакторства не видко було з „Народної Волі", аби читачі сеї ґазети, отже члени У. Р. Союза, бодай на калік і на вязнів в Галичині зложили які жертви.

Але всетаки не вдалось йому було цілком убити совісти в серцях членів У. Р. Союза. Се видно було з проєктів перед конвенцією У. Р. Союза, які пан Бориско мусів був помістити в „Народній Волі". (Позатим не видно в „Народній Волі" голосів її читачів; вони все мусять читати тільки те, що їм напише (з дня на день тесаме) пан Бориско). Проєктодавці писали про потребу помочі Галицькій Україні, а також і Дніпрянській.

А на конвенції Українка Марія Ґудзовська, котра недавно прибула з Галичини промовила до делеґатів про потребу помочі Галицькій Україні і вкінці конвенція ухвалила $2,500 для голодуючих і потребуючих іншої матеріяльної помочі в Галичині і на Україні, і $900 по половині на українські школи в Галичині і Українську Академію Наук в Києві.

Отже здоровий розум і людяність перемогли злобу і їдь, яку пан Бориско намагається впоїти в читачів „Народної Волі" при помочі своїх засад в роді „Чому я не дам".

ЯК БОЛЬШЕВИЗМ, ТАК БОЛЬШЕВИЗМ.

На конвенції скрентонського Союза у Вилкс Беррі, Па., принято ухвалу про „політичне становище" У. Р. Союза, про яку „Народна Воля" пише так:

Дотично радянської України конвенція приняла внесенне в якім заявляє, що У. Р. Союз обстоює принципально радянську систему правління і опертий на ній політично-суспільний лад та піддержує стремлінне українського народу до повної державної независимости і суверенности, які під кождим зглядом дорівнювали-б тим політичним правам, якими користуються інші республіки радянської федерації.

Що за сенс конвенції запомогової орґанізації казати на на свою орґанізацію, що вона „обстоює „радянську" систему правління і опертий на ній політично-суспільний лад", себто большевицьку диктатуру?

А як вже дійсно скрентонська бенефітова орґанізація стоїть за московським комісарським самодержавєм, то чого-ж тоді „піддержує стремлінне українського народу до повної державної независимости і суверенности"? Таж се в комісарському самодержавю є контрреволюцією!!!

А знов же, як бесіда про повну державну независимість і про суверенність, то пощо „стреміти", аби та повна державна независимість і суверенність „дорівнувала тим політичним правам, якими користуються інші республіки радянської федерації"? Чому Україна мала би бути цілком независима і суверенна, а проте мала-б „стреміти" до таких прав, які під комісарською владою мають інші республіки, себто башкірська, чувашська, даґестанська, вотська, карельська і т .п.?

В тій ухвалі про „становище" сказано, що У. Р. Союз хоче:

1. — Комісарського самодержавя (або так прозваної „радянської влади"), яка суперечить повній державній независимости і суверенности.

2. — Повної державної независимости і суверенности, яка суперечить комісарській самовладі (так прозваній „радянській владі").

3. — Прав других республік в Росії (як башкірська, даґестанська і т. п.), що перечить 2-ій точці, а годиться з 1-шою точкою.

Отакий дивогляд ухвалено на конвенції у Вилкс Беррі, Па. Нерозумностю і нельоґічностю, отже большевизмом, нагадує сей дивогляд дослова вступні статті „Народної Волі", отже є рація підозрівати, що сей дивогляд „уложив" редактор пан Бориско.

Але що-ж! Як большевизм, так большевизм.

СТАРОКРАЄВІ ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

о. Алексангер Решитилович, гр. кат. парох в Старих Кутах, умер дня 6. мая с. р. на тиф в 59 році життя.

Юлія з Жуковських Абрисовська, вдовиця по гр. кат. пароху в Старім Косові, померла з початком квітня с. р. в Косові.

Юрій Іванчук, довголітній та заслужений член виділу і господар читальні „Просвіти" городецького передмістя у Львові, почтовий емерит, помер в 73. році житя у Львові дня 14. мая 1922. Похорон відбувся 16. мая.

ЯК ЖИВЕТЬСЯ В КИЄВІ.

Два листи з країни недолі.

Від Редакції. Низше подаємо два листи з Києва. Листи надійшли зі значним опізненнем до редакції львівського українського дневника „Громадський Вістник". Се зрозуміле при теперішніх умовах комунікації. Всеж оба листи не стратили своєї актуальности. Автори листів — два старші діячі Наддніпрянщини, які з політикою не мають нічого спільного.

I.

Київ, 1. квітня, 1922.

Загальне становище у нас нагадує Ваше, тільки в кубі, потроєне. У Вас ще задержана хоч техніка і колиб були гроші, друкувати — видно — можна би. У нас ні грошей, — ні техніки, — ні людей. Усе зруйноване, усе розбіглось. Академія з минулого літа не дістала ні копійки. Дорожнеча така, що Ви, європейські люде, собі й уявити не можете. Напр. (29. III.) фунт хліба коштував у Києві 80.000 рублів. Беріть відповідно і все інше і Ви зрозумієте наше життя, яке тепер формується тільки астрономічними цифрами.

А всежтаки цікаве життя! Кого не задусить голод, помилує тифус чи яка інша хороба, — а їх тепер у нас і не злічити, мало не всі ми туберкульозні з голодухи — або перша ліпша кулька — той мати-ме що розповідати онукам! „Какой опит, какя практика" — мовляв блаженної памяти Бонавентура зі „Сто Тисяч" — (тепер кожда дитина стотисячні паперці в руках мала, хоч з того й не здобріла). Так то на очах міняється побут, викликає новий фолькльор, нові перекази, леґенди. Є при Академії специяльна фолькльорна комісія під проводом акад. А. Лободи. Розпочала була роботу на широку скалю й чимало зібрала матеріялу. На жаль, останніми часами робота звелась на нівець, як і здебільшого по інших комісіях. Доводиться уповати на кращі часи.

Петербурська Академія тепер друкує таксамо мало, як і всі інші наукові установи, а ще меньше її видання доходять до Київа. Я бачив щось 2—3 томи (старі „Извѣстія", біоґрафічний словник академиків) та й по всьому. Треба думати, що і „Русск. Географическое Общество" теж на цей час припинило свою видавничу роботу. Взагалі у Росії (Петроград, Москва), книжки виходять здебільша або аґітаційного або белетристичного змісту. Солідних видавництв майже немає й там, хоч умовини друку там безмірно кращі ніж напр. у Києві. Тут вони просто розпучливі.

Слід згадати: у нас почалися знову приватні видавництва. Через зазначені причини робота їх не може бути дуже інтензивною, бо друкований аркуш коштує тепер міліони та й ще міліони. Всеж дещо друкується. Незабаром має вийти книжка Якубського про українське віршовання (теорія віршування) і студія акад. С. Єфремова про Коцюбинського.

Зголодніли ми на книжку — страх! Тому у нас справжнє свято, коли пощастить щось нове випустити".

II.

Київ, 5. квітня, 1922.

Дуже зрадів, читаючи Вашого листа. Майже не вірив, що читаю листа з того іншого світа. Хоч Ваш лист і дуже сумний, я сказав би, якийсь безнадійний, але гадаю, що песимізм Ваш не реалізується.

Дуже серіозно думаю, якби втікти до Вас, бо тут вже мені третю зиму терпіти за важко: цю зиму протягом 4 і пів місяці в моїй хаті було 2 і пів до 4 степені тепла. Руки й ноги пухли від холоду і страшенно боліли. Писати і взагалі працювати при таких умовах абсолютно неможливо.

Університет істнує тут на папері. Фактично його нема, як нема і ґімназій; взагалі нічого нема, опріч „видимости".

Як я читав Вашого листа, то мені здавалось, що пише людина з другої планети, з цілком відмінною психольоґією, з уявою нашої дійсности о стільки одмінною від реальности, як 3-ий і 4-ий вимір в природі.

Хотілось би мені ще знати, чи можна у Львові чи де там урядитись, щоб мати температуру в 10° велику і бути ситим щодня більш-меньш. Правда, це мені здається дуже великі вимоги, щось фантастичного, але всеж наче трохи можливого. А як згадаєш, що на світі десь можна мати трохи громадянських прав, можна прочитати ґазету і т. д., то й думаєш, чи не сон, чи таки справді десь є ще.

Я дуже хочу дожити ще до того моменту, коли з Вами побачуся, хоч і тут мене бере сумнів: ми за виїмкою небогатьох стоїмо на Божій дорозі і мремо густо; орґанізм у богатьох вже остаточно виснажився і досить дрібниці, щоби пійти ad patres (1. IV. фунт хліба коштував 110 тисяч рублів). Але поки живе людина, то жевріє у неї якась надія.

НА ФОНД ІНВАЛІДІВ.

П. Войтович, Vandergrift, Pa., збірка на хрестинах у А. Блавуцяка....$7.50

Зложили: О. Курочка, А. Блавуцяк, Н. Чайковський, П. Крушельніцький, І. Крушельніцький і П. Войтович по $1.00; Г. Попіль, П. Чайковський і Н. Н. по 50 цнт.

Попередно оголошено $54.70.

ЗАГАЛЬНА СУМА $62.20.

ДОПИСІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

До відома українського громадянства.

Дня 20. мая 1922 року, гурток українських артистів в Ню Йорку виставив штуку „Одружіння", з якої чистий дохід був призначений для інвалідів української армії. У виду цего, що вистава прибрала характер громадянський, тому я зі своєї сторони почуваюся до обовязку здати точне фінансове справозданне з неї як слідує:

Прихід:

Продали тікети перед виставою слідуючі на суму:

І. Пасічник	$ 3.00
П. Ярема	6.00
Ю. Андрейко	4.00
І. Мартинець	2.25
І. Добрянський	9.50
І. Марусевич	23.75
Тов. „Укр. Бесіда"	5.00
В день вистави при касі Яків Корнат	118.50
Разом	$172.00
Цвітів продано на суму	16.30
Загальний прихід	$188.30

Розхід:

Галя Укр. Народ. Громади	$55.00
Дозвіл від поліції на танці	2.00
Фоґелайн Ко. за костюми	18.00
„Базар Прес", за друки	10.00
Характеризатор, Болотов	8.00
Позичка меблів на сцену, Мішел Ко.	10.00
Орхестра Корикори	33.00
За цвіти, Ст. Маркс Флорист	8.00
За вивіски, А. Борик	6.00
Оголошення, „Свобода"	8.00
„Укр. Н. Й. Вістник"	4.80
Видатки на подорож з Нюарку на проби до Ню Йорку п. Шустакевичам	4.50
Дрібні видатки на сцену	1.95
Переписанне роль і книжки С. Корда	5.00
Зворот видатків:	
Ю. Шустакевичеві	5.00
М. Діброві	5.00
Е. Жуковському	3.00
В. Карповичеви	2.00
Зворот за папір на переписанне роль і книжки С. Корді	1.85
Разом	$191.10

На всі розходи є посвідки.

Зіставленне:

Розхід	$191.10
Прихід	188.30
Ріжниця	$2.80

Отже недобору з вистави є $2.80.

Межи актами були зібрані і проголошені добровільні датки на **суму $22.17. Ця сума є нерушена і вислав її для Інвалідів української армії до Земельного Банку у Львові з тим, що той передасть на місце призначення.** Доложив усіх старань, щоби помогчи інвалідам та моє бажанне не увінчалось успіхом. Що за причина — мені не відома?! Одначе свій обовязок сповнив чесно до останку. На дусі ще не впав і вперто буду працювати для Тих, що чесно боролися за свободу нещасної Батьківщини.

Як рівнож приймість від мене сердечну подяку усі ті, що щиро допомагали мені в так взнеслім замірі.

Гроші є вислані **дня 24. мая 1922 року через Балтік Американ Лайн, число посвідки Б 78491** від Стендерд Інтернешонел Ейдженсі, 30 Іст 7-ма улиця, Ню Йорк Сіти,

С. Фесолович

ПРО ЗВІРСТВА ЛЯХІВ В ГАЛИЧИНІ.

Вже вийшла з друку нова „Крівава Книга", яка на 242 сторонах подає описи польських насильств над українським населеннем в Галичині. Книжка обіймає 12 розділів і обговорює убийства рабунки, засуди, табори, вязниці, реквізиції грабіжі, польську кольонізацію і польську конскрипцію в Галичині.

До Америки прислало Правительство Західно-Української Республіки 300 примірників. Весь дохід з розпродажі йде на пресовий фонд західно-українського правительства.

Ціна книжки 1. доляр.

При замові додати 10 центів на пересилку книжки.

Гроші і листи в тій справі слати на адресу: „Свобода" 83. Ґренд Стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж.

Вячеслав Будзиновський.

НЕРОЗЛУЧНІ

НА ЗАПОРОЖУ.

Оповідання з другої половини 17-сотих років.

(Продовженне).

(17)

Коли вже закінчив обзорини байрака і степу, та знайшов, що йому треба було, сів на коня і пустився поволи байраком в гору, в сторону пасіки й хутора. При вході до пасіки скочив з коня, присилив його до одвірка і увійшов у пасіку побалакати з дідом. Василь знав, що Параня майже що дня приходить сюди по мід і носить пасічникови страву. Загадав розмову з дідом повести так, щоби виміркувати, коли саме Параня навідуєся до пасіки. Щоби дідови скорше розвязався язик, подав йому свій капшук.

— Напхайте, діду, люльку! Такого зілля у вас певно нема. Я маю запас ще з Січи... Не викурив, бо лежав недужий, без тями. Сей тютюн я придбав козачим промислом. Ми приловили раз турецьких і татарських послів, що везли до Петербурга якісь письма. Вони мали з собою ріжні дарунки для московських вельмож. Між тими дарунками був також отсей тютюн. Такий, що його сам султан курить.

— Добре зілле, бігме, добре! — хвалив старий, пакнувши. — І я курю не согірший. Наша Параня дає мені... з того, що курить її батько... Але сей... гм... московські вельможі дістають добрі хабарі! Такого тютюну моя люлька ще не нюхала. А вона стара, троха не така, як я сам.

— То ваша Параня заходить сюди?

— Ось, що лиш не видко. Або їсти принесе мені, чи махорки, чи по мід прийде... або одно й друге. Все приходить в сій порі.

— Діду! Хто в тебе? — почувся дівочий голос зза пасіки.

— То вона — сказав дід. — Звідки вона знає, що в мене гості?!

— Мабуть мій кінь зрадив мене. Стоїть перед пасікою на припоні.

— Не бійся, Параню! Не чорт, ані Лях, ані Москаль. В мене Запорожець, що курить султанський тютюн.

Параня жахнулася. Пізнала Василевого коня і його наряд. Надумувалася, чи зайти в пасіку, чи завернути? Але цікавість, чи він до неї, перемогла.

— Чей же не зїсть мене... А як би звертав розмову на... таке, то скажу цілу правду... наколи сам Петро не сказав йому. Може балачку поведу так, що від нас поїде просто до Чмелів, до... Марти?

З веселою усмішкою увійшла в пасіку.

— Гарний з тебе козак! — промовила, витаючися. — Вже другий такий, що замість просто до нас, до хати, вступає насамперед до пасіки... до меду. А може й цілком не гадав відвідати нас?

— Нічого казати, прогрішив! Але я приїхав звідтам, з низу, байраком, та поступив відвідати старого.

— Добре зробив! — додав дід. — Инакше я не кушав би султанського тютюну.

— Аа... так? Се виправдує тебе... Давай, старий, крижку, але живо!... Тато ждуть.

Параня хотіла як найскорше вернути, бо погляд Василя тривожив її. Його очи спалахнули таким несамовитим огнем, що вона аж жахнулася. Вхопила подану їй дідом дощинку з медом, сказала Василеви, що батько в садку під вишнями, де разом з нею буде дожидати його і вибігла з пасіки. Василь ще хвилю побалакав з дідом і також вийшов з пасіки. Коня не взяв з собою. Лишив при вході до пасіки, там де його присилив був. Батюк з Паранею справді сиділи в садку під вишнями.

— Я приїхав, — розпочав Василь розмову — розпращатися з Вами. Покидаю сі сторони. Я вже цілком видужав, чую в собі медвежу силу і вертаю до Січи. Не годиться довше дурно хліб їсти.

— Ти, козаче, недобрий чоловік! — промовила Параня. — Не тільки лишаєш тут свого приятеля, але ще й кого иншого. Се не гарно так... Чи гадаєш, що в сих сторонах, котрі ти покидаєш, ніхто не буде за тобою тужити?

— Як буде, то не з моєї вини! — відповів випрямившися. — Сумніваюся, чи будуть тужити ті, що полишаться в моїй памяти.

Така відповідь відобрала Парані охоту вести розмову дальше про те, що могло би довести до наміреного нею кінця. Лишила козака з батьком в садку і сама пішла до хати. Для неї відповідь Василя не була загадкою. Тепер, то вже таки боялась би зійтися з ним без свідків.

— То ти, козаче, таки справді до Січи? — спитав Батюк.

— А кудиж? Мене тут вже не держить ніяке діло. Держала недуга, але вже й з неї, дякувати Богу, вийшов. Тут не маю нікого, а там моя військова служба.

— Шкода! Я з цілого серця рад би бачити тебе осілого в нашій паланці... Се тим більше, що другий Нерозлучний лишаєся... Знайшовся би тут дехто, що заступив би тобі твою службу, твою сотню... Але... я сам ніколи не пхаю палців між двері... Ще й в такім ділі. Там у Січи тепер вже не так добре, як у старосвітчину бувало... Може таке життє, яке там тепер є, тобі осточортіє. Може станеш нудьгувати... Тоді вертай в наші сторони. Приймемо тебе... і я і Чміль з отвертими руками... Тепер ходи за мною, щось покажу.

Повів Василя до стайні, де стояли верхові коні.

— Диви! Ті чотири... Два вже знаєш, а отсі два привів оноді табунник... Що лиш уговтані.

— Я вже раз казав, що шкода, щоби такі коні марнувалися в степу. Хто їх тут бачить?! Такий кінь хиба для самого гетьмана. Султан не має ліпших.

— Ти гетьманом не будеш... То вже не часи Хмеля, Дорошенка... Минулося!... Але кошовим,... хто знає?! Як такий кінь під гетьмана добрий, то й під кошовим, хоч би будучим, також буде добрий... Бери отсего... Він твій.

Василь витріщив очи і дивився, то на Батюка, то на коня. Він, очивидно, не вірив, що Батюк дарує йому коня... такого коня! Гадав, що глузує з него. Вже хотів відповісти йому, що таких жартів не любить, як Батюк сам зачав.

— Ти мабуть дивуєшся, або й не віриш. Але я не жартую. Що я ще маю ті коні, як і всі инші, завдячую тобі і твоїм товаришам. Як би москалі були тут загніздилися, то були би вирабували всю околицю, так як се всюди зробили в Гетьманщині, де лиш усадовився який московський відділ. І коні і худоба і все моє добро булоби пішло чортови в зуби. Ти зі своїми товаришами все те виратував. Однак я тобі завдячую ще більше... Я і мій сусід. Чміль. Филемонов важив на наші діти... на Параню і Марту. На добавок ти, спасаючи нас всіх, одинокий потерпів. Не маю способу віддячитися. Такого коня жаль спродати. Мені він непотрібний. Мені вистануть два... Один для мене, один для Парані. Третого і четвертого не потребую. Одного возьмеш ти, другого Петро... Очивидно з гідним нарядом... На нім поїдеш до Січи. Зажди, зараз винесу.

Батюк пішов по сідло й решту. Василь стояв і туманів. Не знав, що робити. Не приняти дарунку не годиться і, нігде правду діти, лише скінчений дурак між козаками не приняв би такого коня. Ціла Січ, від найменшого чури до кошового позавидували би йому такого карого. Приняти мусів і кортіло приняти. За те совість говорила йому „не руш!"... Він жеж рішився завдати Батюкови тяжкий удар... такий, який загадав був завдати Филемонов... Але як викрутитися від дарунку?

Нагло прийшло йому на думку, що другий кінь, і то добрий кінь потрібний йому до виконання пляну. Він загадав силоміць викрасти дівчину. Утікати з нею мусить, очивидно, верхом. На случай погоні його кінь, хоч здоровий, двигаючи дві особи, скоро знеможеся. Даруючи коня, Батюк начеб підсобляв його плянови. Богохульник сказав би, що палець божий, що сам Бог є за викрадіжию дівчини, коли злодієви дає коня сам батько дівчини.

Батюк кульбачив коня, а Василь все ще думав, та не годен був нічого вигадати.

— Сідай... стрібуй!

Василь сів механічно, не знаючи, що робить і пустився в степ. Так ще в своїм життю не їхав!

— Кінь скорійший ніж вітер! — думав. — Варто би мати такого...

Не вигадавши ніякого викруту, рішився коня будьто би приняти, але, приїхавши до Січи, припершій ліпшій нагоді з якимбудь викрутом відіслати. Аж коли, вертаючи з пробної поїздки, вже був недалеко хутора, розсміявся голосно.

— Мудрий я, нівроку! — промовив на голос. — Не совісно мені брати доньку, котрої мені не дають, а совісно взяти коня, котрого мені пхають на силу! Нехай кінь буде придача до дівчини. Не скажуть, що я лакомий нахаба, коли вдоволюся таким віном, та решту її богацтв лишу батькови!

Вернув до хутора, похвалив коня, побалакав ще троха з Батюком, подякував за коня і попращався. Параню мусів Батюк аж викликати з хати, бо не виходила. З нею Василь розпращався, не дивлячися їй в очи. Вернув до пасіки, бо там лишив був свого коня. З дідом ще балакав якийсь час. Дав йому добру пригорщ тютюну, сів на карого, свого власного взяв на аркан і виїхав з пасіки. Поїхав горі байраком. Уїхав змат дороги і зліз з коня. Вийшов на беріг байрака і глянув в сторону хутора, котрий уже минув був. З сего місця мож було ще розпізнати особи, що входили до хати, або виходили з неї. Василь пішов дальше і знов став вдивлятися в сторону хутора.

— Тут добре місце. Заслонене кущами, ніхто звідтам не побачить. Звідси ізза корчів видко лише, чи хлоп, чи баба. Хто саме такий не розпізнаєш. Але се вистане. Як до пасіки буде йти спідниця, то се буде Параня, бо лише вона ходить до пасіки.

Зійшов назад, досів коня і поїхав байраком дальше. Задержався аж тоді, коли сонце вже стало котитися в низ.

— Тут переночую... Тепер мушу шанувати коня... Як би не здужав втечи перед погонию, то пропало все... І я пропав би! Як пощастить мені, то Петро сказиться. І не відгадає, хто йому втяв таку штуку. Батюк не подумає, що його доньку поніс його власний кінь.

Коні припняв арканами до дерева, попоїв, і не розкладаючи огню, ляг спати. Попередну ніч не спав, отже зморений заснув тепер скоро. І так не потребував думати, що робити завтра, бо цілий плян до найменшої подробиці обдумав озираючи байрак.

Він загадав викрасти Параню під пасікою. Відтак сказав би їй, що без неї не годен жити і викрав лише тому, бо не думав, що богач, її батько дав би її йому, хоч би й вона хотіла, бо він бідний. Викрадіжию хотів показати, що любу дівчину возьме й без богацтв батька.

Коли досвіта пробудився, розклав огонь і став ладити сніданнє. Квапитися не потребував, бо Параня заходила в пасіку аж з полудня. Наївся, запалив люльку і став наново передумувати плян... Чим довше думав, тим більше додумувався до того, що цілий його плян нідочого.

Насамперед виринуло питаннє, якого доси цілком не ставив собі: Що зробити з дівчиною безпосередно по тім, як вона вже цілком певно буде в його руках, себто, коли він вже не буде потребувати боятися погоні?

— Чейже не поїду з нею просто до попа, щоби звінчав нас, бо на се дівчина не згодиться — думав. — Силою не хочу женитися, лише з її згодою... Де її примістити так, щоби гадала, що назад до батька не легко дістатися, і роби був час торгуватися з нею, та просьбами чи грозьбами видобути від неї згоду?... Треба пірванне відкласти на час, коли знайду безпечний захист.

— А потому? Чи дівчина, силою забрана від батька; дівчина, що вже має судженого і може його справді любить...: чи така дівчина не плюне мені в очи за кожде слово, що люблю її?!

Василь зіпрів, коли подумав, що справа не така проста й легка, як йому видалося в першій хвили, коли лють і розпука заглушили все те, що проти його наміру говорив розум і не казав головою розбивати мур. Тепер бачив, що се, що йому зразу видалося головним і найтяжшим, себто пірванне дівчини, є найлекшою й найменше важною частию справи. Тепер додумався до того, що найважнійше се, щоби вона згодилася проміняти Петра за него. Коли зміркував, що се буде тяжка справа, то став також потерпати, що й само пірванне дівчини не піде так легко, як се зразу уявив собі був. Кинувся коло огню в траву, заклав долоні під голову, і, придивляючися синим облачкам на небі, думав.

— То не козачий, а татарський промисел — сказав голосно, коли по якій годині думання не годен був нічого вигадати.

Коли се сказав, нагло схопився. Став поквапно підтягати попруги у карого. Його власні слова „татарський промисел" піддали йому новий плян... Доразу цілий плян, що усував усі трудности. „Татарський промисел... промисел Селіма". Неначе сам Селім станув перед ним. Той Селім, котрого Василь, ще тамтої весни, коли вертав з Петром до Січи, наустив був проти московського війска. Пізнійше той самий Селім навів був сотню Василя на посольство кримського хана, що через Запороже їхало до Петербурга. Татарин не міг сам нападати на татарське посольство віддане під його опіку, отже віддав його в руки Запорожців під умовою, що добичию поділяться з ним. Козаки радо згодилися на предложенне степового хижака, бо слушно надіялися, що в їх руки попадуть важні письма хана до царського уряду.

— Селім вже раз зробив мені велику вигоду — погадав Василь. — Піде й на таке...

Новий плян Василя був цілком простий. Умовить з Татарином комедію. Татарин викраде дівчину. Коли вже буде безпечний перед погонию батька, наспіє погоня Василя... Селім буде так зле боронитися, що він відібе її. Дівчина буде гадати, що Василь справді її спаситель. Тоді, як не з любови, то може з вдячности вислухає його. Татарин також допоможе йому знайти який потайник, де міг би Параню вигідно й безпечно захистити перед оком тих, що виберуться віднайти її. Василь не сумнівався, що Селім згодиться зробити йому сю вигоду, очивидно, не даром. Або зажадає за се від него самого якоїсь прислуги, або й скаже заплатити собі. В сій заплаті Василь добачува одиноку трудність пляну.

(Дальше буде).

НАД ЧИМ ПРАЦЮЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ПИСМЕННИКИ?

Віденський тижневик „Український Прапор" розписав анкету про те, над чим тепер працюють українські писменники. На се одержав відповіди від 82 писменників, які вже помістив.

Про сі відповіди пише редактор сеї газети д. І. Німчук ось-що:

Взяло в анкеті участь 82 учасників, з того 9 жінок. Галичан 48 (з того 10 живе на Підкарпатській Руси), Придніпрянців 30 (в тім 1 з Дубна на Волині), Буковинців 4 (з того 2 жінки). З автохтонів Підкарпатської Руси не взяв участи ніхто. Також не одержали ми ніякого голосу з Америки, де така численна наша еміграція, яка розвиває також, як се знаємо з її сильної преси і її видавництв, свою питому творчість.

Коли подивитись на учасників анкети по краям, то найбільше їх (майже половина) живе в Австрії (37). Дальше слідує Східна Галичина (17), Підкарпатська Русь (11), Чехословаччина (5), Польща (3), Німеччина (3), Франція (3), Буковина (2), Волинь (1).

Місця перебування учасників такі: Відень (31), Львів (13), Ужгород (5), Прага (5), Баден к. Відня (4), Тарнів (3), Париж (3). Решта (18) розсіяна одинцем по всіх усюдах.

Скількість творів, які згадують в анкеті, виносить 487. Мала частина їх уже видана, більша написана, ще більша щойно викінчується або тільки задумана.

Коли слідити за нашою творчостю на основі анкети, то впадає в очі, що найбільше писменників, які працюють на полі красної літератури, взялось до історичної повісти, історичних оповідань та оповідань для молоді. Ся обставина подиктована очевидно потребою хвилі і — більшою можливостю виходу в світ таких творів. Характеристичне й те, що історичним творам і то в першій мірі з нашої старої історії, в меньшій з часів Козаччини, присвячують свій талан і працю виключно Галичани; з придніпрянських учасників не займається сим родом творчости ніхто. Варта ще зазначити, що в сій области працює двох авторів над тоюсамою темою, а саме повість про теребовельського князя Василька пише одночасно Бирчак в Ужгороді і Капій в Теребовлі.

Для фільм (образкових театрів) працює тільки двох писменників: Винниченко і Пачовський. Ся обставина говорить богато сама за себе. В західних і середущих краях Европи працює й живе з того великий процент робітників пера. Та треба сказати, що се по всякій правдоподібности взагалі перші українські писменники, які працюють для фільму.

Інші роди творчости заступлені в анкеті таким ріжнородним матеріялом, що годі покищо щонебудь певне про них сказати. Тому над ними довше не спиняємось.

Зате годі нам не згадати про страшні іноді обставини, серед яких родиться українська творчість. Бо коли відома українська писменниця пише в році свого ювилею, до того на старости літ: „В моїй хаті так зимно, що не можу писати",*) або коли молодий писменник каже, що „не маючи зі своїх писань ані гроша, примушений робити все, що тільки попадеться під руку: направляю годинники, стрижу людий, вишиваю рушники, рубаю дрова", — то таке положеннє писменника більше як ненормальне. Се сумна сторінка, сумна і прикра і — така характеристична в нашім національнім життю...!

Анкета „Українського Прапора" відслонює нам ще й інші подробиці, прим. ріжні псевдоніми. Так довідуємося з анкети між іншим, що б. гофрат і член палати панів старої Австрії (Олександер Барвінський) писав під псевдонімом брошури в обороні нашого народу, які віденська прокураторія — конфіскувала.

Але найбільша цінність анкети се її безпосередність. Адже кождий учасник її говорив сам від себе і про себе, бож ми дали всім, старшим і молодшим, відомим і меньше відомим, повну свободу слова.

Участь значного, хоч далеко неповного числа українських робітників пера в нашій анкеті є доказом, що анкета була потрібна й на часі.

*) Се дало притоку Д-ру М. Лозинському до написання гарної статті в обороні українських писменників в американській „Свободі".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ВШАНОВАННЄ ПАМЯТИ ПОК. ОЛЕКСАНДРА МИШУГИ У ЛЬВОВІ.

Дня 14. мая вполудне відправлено в Архикатедральній церкві св. Юра у Львові заходом Музичного Т-ва ім. М. Лисенка, Українського Педагогічного Товариства і Української ремісничо-промислової Бурси у Львові поминальне богослуженне за душу бл. п. артиста Олександра Мишуги. Службу Божу при великім здвизі народа відправив голова ремісничо-промислової Бурси о. Евзевій Бачинський. Вчасі Служби Божої співав хор Архикатедральної церкви під дириґентурою о. сов. Туркевича при співучасти найкрасших наших артистичних сил і хору „Бандуриста". Панахиду відправив о. мітр. Білецький при асисті оо. крилошан: прала Куницького і каноників Бобикевича і Яцковського. На тетраподі виднів портрет заслуженого Покійника. В Богослуженню взяли участь відпоручники наших культурних, економічних і політичних товариств, а зокрема були численно заступлені наші музичні круги з радн. Дрималиком і дир. Барвінським на чолі. Елеви Музичного Товариства і питомці ремісничо-промислової Бурси явилися в комплеті. Численно зібрані міщани зложили доказ вдячности для Великого Громадянина, який так глибоко відчув потребу віднови українського мистецтва.

ПРО „ПОЛЬСЬКУ ЛЬОГІКУ".

Ґазета „Трибюн" із Виннипеґу, Ман., Канада, у виданню з 12. мая с. р. помістила отсей цікавий лист у звязи з польсько-українською суперечкою по українській демонстрації у Виннипеґу (з 22. цвітня с. р.):

Polish Logic.

To the Editor of The Tribune:

Sir, — Everyone knows that Poland claims East Galicia with its Lviv, Halich and the great oil fields of Borislav as a Polish territory, for the simple reason that it was under her yoke at the time of her dismemberment in the latter part of the eighteenth century.

But to no one will Poland admit the historical fact that long befoer she occupied East Galicia it was a powerful Ukrainian nation with its rulers and the democratic government, which Poland has never enjoyed.

Conquered by her, East Galicia remained under her tyranny until she herself was divided among the more powerful neighbors. Nor will she admit that East Galicia is not Polish territory.

But who wonders? It is Polish logic that whatever they once conquered is theirs forever. With that same logic they claim Lithuania and Vilna.

If she would only apply the same to herself she ought to be divided among her neighbors, and deprived of her recently gained independence.

One question is not clear to me. Why do not the Poles lay claim to North America? It belongs to them by right of discovery. Their explorer was first to reach North America. I do not believe in that statement and have never found it in any other history except Polish.

$n the „History of Polish People," by J. Chociszewski, on page 88 stands out clearly the following statement: „Jan from Kolna, a Pole, discovered America in the year 1476, but as no step was taken any further Christopher Columbus is famed as the discoverer of America."

Applying this logic they ought to vlaim North America. Why not leave the poor people of East Galicia to their fate, and turn their eyes towards this glorious country, which with its wealth alone, may be able to satisfy the ample appetite of Poland.

I would not be the least surprised if the Polish citibens of Canada lay their claims to America at the next session of the League of Nations.

Antony Martiniuk.

St. Boniface, May 10.

ПОЛЬСЬКИЙ ПАТРІОТИЗМ.

Під сим наголовком умістила італійська часопись „Il Caffaro" з 23. IV. с. р. ось яку цікаву статтю:

Польський патріотизм є може **найвеселійшим явищем**, яке можуть побачити цікаві історики. На перший погляд так і здається, що нема на цілому світі більше патріотичного народу ніж Поляки. В країні Собєського стає все предметом патріотизму; релігія, як також чужа штука й наука. Пресвята Діва Марія, яку Поляки обрали собі за королеву Польщі, одначе з цілком іншим переконаннєм ніж те, яке мали Фльорентійці, коли змінили образ Марса на образ Христа. Таксамо роблять Поляки своїми героями великих людий інших народів і присвоюють собі для патріотичних цілий фільософічні спори. Богато століть Поляк боровся за всіх і вся, коли тільки міг пописатися своїм сентиментальним ідеалізмом і мати нагоду виставити на показ свій романтизм і свою позу. В кожде підприємство Поляк усе вносив свою театральну вдачу; під Москвою, під Віднем, у Льомбардії та в Само-Сієра. Та особливо після останнього розбору й після фантастичного маршу уланів Домбровського й Понятовського через цілу Европу виявив польський нарід свій хоробливий патріотизм, сю свою романтичну жодобу гарної пози, яка створила в цілому світі гурт наслідувачів Тадея Костюшка.

Було-б задовго вичисляти всі ті польські гарні пози. Та коли я їх пригадую, маю на меті тільки вказати на один бік польської вдачі, на хоробливий патріотизм, щоб таким чином тим ліпше зясувати неминучий парадокс, який ховається в сім почуванню (невжеж се не парадокс, який спонукує Поляків вмирати за другий край?). Се не меньше парадокс, коли не овоч сеї неорганічности й сумнівности польського характеру, про що я вже згадав.

Лорд Каселріґ називає Поляків у своїм листі до царя Александра легкодушними й неспокійними та каже, що вже часто найшляхотнійші почування сього народу виroджуються у крайну і смішну глупоту; найдикший католицизм витворює сентиментальну поверховність і байдужість; найчистійший лїбералізм доводить до демагогічного виродження, наслідком якого являється ославлене „Liberum Veto"; найдостойнійший патріотизм обертається в найзлобнійші особисті міжусобиці та у зраду.

Так напр. коли Костюшко домагався на памятнім засіданню польського „сейму" стотисячної армії, щоби боронити польську свободу проти Росії, всі посли тай сама публика, що битком набила салю, присягла з ним серед зворушливого пориву ентузіязму, що буде боротись аж до останньої каплі крови за спасенне народу. Але коли 10. жовтня, 1794, Костюшко розпочав боротьбу з Москалями, мав коло себе лиш кілька тисяч добровольців, яких ледви вдалось йому зібрати протягом шести місяців. Росказують, що коли він тяжко ранений упав на землю, крикнув: „Finis Poloniae" (конець Польщі). Пізнійше заперечив Костюшко сей вислів, якого весь польський нарід, ображений у своїх патріотичних почуваннях, не міг йому простити. І добре зробив, щоб не заперечити історії, котра в найновійших часах побачила відродженне Польщі.

Хоча в літах, які випередили світову війну, романтичні польські герої здебільшого уступились, а на їх місце прийшли **пяністи, прімадонни і винародовлені шляхтичі**, та проте треба сказати, що відродженнє вітчини Міцкевича застало польський нарід на його почесному місці, повним сильної волі і патріотизму. Але ба! Якраз тоді, коли Поляки мусять дати світови доказ своєї завзятости і своєї любови вітчини, парадоксальний характер їх культури бере верх над конечностями та вимогами історії.

Останній парадокс Польщі, котрий певно не причинився до її відродження, се факт, що в польськім народі ожила наново вся його основна риса славянського характеру, а саме апатія, що дрімала віками під покривкою західної цивілізації та культури.

Перші познаки ожиття сеї прадідівської хороби можна було побачити підчас большевицької офензиви проти Варшави. **На просторі більше шестисот кільометрів відступала польська армія без найменьшої боротьби.**

Чому? За кождим разом, як Польща найшлася супроти якоїнебудь руйнуючої сили, основні риси характеру польського народу брали все верх над західно-европейськими звичаями і прикметами. В таких випадках усе являлась традиція сильної Польщі яко замітної та давньої культурної одиниці **простою історичною брехнею.** У всіх критичних моментах Польща скидала зі себе фальшиву маску европейської нації: слабий жолудок польської раси все відкинув у даних хвилях зле стравлену поживу західної цивілізації й культури.

Так отже навіть підчас большевицького наступу повторилось тесаме явище у великанських розмірах. **Всі Поляки стали добровольцями, але ніхто не боровся.** Большевики перейшли через Березину і Дніпро; здобули Вильно; підпалили Гродно; загрозили Львову; стиснули Варшаву кліщами облоги. А що робили Поляки? Вони вдягалися у військові однострої; накривали собі голови шоломами; причіпляли собі національні стяжки й герби; прикрашували чоботи острогами; співали „Bozd, cos Polske" і — **втікали**. Народ спішився збільшати ряди армії в часі відвороту, а богато інших сідало до поїздів, які їхали до Познаня. А всі кричали та грозили кулаками антанті — „Але чому ви не бетесь?" — питались закордонні старшини деяких Поляків, які давнійше говорили зі злобою про Капорето. „Ми ждемо на нове явище: побачите," — відповідали вони.

Тим новим явищем не був Костюшко, але француський ґенерал Вейґанд. І знов сталась тут парадоксальна річ: **побіду виріцили для франкофільської Польщі**, яка виключила з нового національного війска познанський елемент, якраз **познанські баталіони, котрі недавно входили у склад німецької армії.**

Француський ґенерал і майже німецька армія: от вам знаменна й недорічна суперечність польської історії в сучасности таксамо, як і в минулому.

Тимчасом коли минула небезпека большевицької навали, витворився в Польщі настрій, який ані не новий ні не виступає перший раз: **манія денаціоналізації.**

Коли прогомоніло перше патріотичне одушевлення, **всі Поляки хотіли-б забратися з Польщі.** Нема там тепер сальону, де не балакалося би з тугою про „Рі-де-ля-Не", про Рінґи, про Віллю Борґезе, про „Унтер ден Лінден", про англійську променаду. Ах! Якби не та висока чужа валюта... консулятури у Варшаві та у Кракові завалені роботою. Треба їхати. До Америки, до Анґлії, на Капрі; до Монако, шукати сонця, шукати розривки, треба за всяку ціну собі поїхати. І якраз ся манія подорожовання глибоко традиційна й національна. Її тяжко погодити з пересадним патріотичним почуттєм польського народу; вона творить найглибше й найоригінальнійше єство польського характеру та польського націоналізму.

Польський патріот? Так, але закордоном. Сама Польща, товариство зі звичайними людьми, буденна дійсність охолоджує ентузіязм і родить сумнів. В рідному краю, особливо в сьогоднішніх часах позитивізму й реалізму, Поляки, невилічимі романтики й сентименталісти, не всилі виявити своєї вдачі; не можуть найти щодня нагоди зробити гарну позу. Повстання в Горішньому Шлеску не можна розпочинати наново що другий тиждень! **Правда, в дуже оспореній Східній Галичині етнічний і дипльоматичний терен є незвичайно пригідний для другого видання підприємства Корфантого, сього малого Костюшка мадярського походження. Східна Галичина се чудова арена для виявлення польської романтичної пози й бадьорости. А як при тому попливе українська кров, нужда й голод знищить сей край, то се нічого не шкодить. Головна річ у тім, аби польський гурра-патріотизм міг собі до схочу романтично погуляти. Все те правда, але навіть у найблизшім польським повстанню у Східній Галичині не буде місця для всіх Поляків.** Отже лїпше приспособитись до расової традиції й забратися з хати так, як се мусіли зробити оборонці поневолених народів, а в найновійших часах пелехаті пяністи, що рознесли по всьому світі тугу за Вислою, сю невилічиму тугу, яка є найбільше традиційною формою польського патріотизму.

І треба повторити славний висказ ґенерала Домбровського, що в геройських часах Наполеона був командантом польських леґіонів у Льомбардії: **„Я готов зараз умерти за рідний край, але не хочу там жити."**

ПИТАННЄ ОЗНАЧЕННЯ ПОЛА ДИТИНИ ПЕРЕД УРОДЖЕННЄМ

Перед річною конвенцією Обєднаного Медичного Товариства Америки, що почалася дня 31. мая в місті Атлантик Сити, Ню Джерзі, виступав др. Алсамон І. Люкас з Ню Йорку з дуже цікавими поглядами про означеннє пола дитини перед народженнєм. Др. Люкас заявив, що родичі дитини можуть, коли собі бажають, означити не лише пол дитини, себто означити, що вродитися має хлопець чи дівчина, але навіть званнє дитини, себто чим ся дитина має в життє займатися. До сього всього потреба лише твердої постанови зі сторони обох родичів. Коли батько й мати всею своєю думкою та почуванням захочуть хлопця і то хлопця, що приміром має талан до музики, то так воно станеться. В той спосіб можна вибрати дитині другі звання, як приміром: торговлю, рільництво, механіку, професійне званнє, штуку, літературу і т. д. Др. Люкас думає, що означеннє звання дитини згори є не лише можливе, але й дуже пожадане, бо після сього бажання родичі звичайно образують дитину в перших її роках життя, котрі для розвою дитини являються найважнійшою частиною життя.

На доказ своїх тверджень др. Люкас предложив лікарській конвенції свої діти, з котрих старше се шести - літна дівчина, а молодше се чотиро-літний хлопець. Прелеґент ручив, що пол і одного і другого був означений родичами в спосіб, який він описав в своїм відчиті. Родичі постановили мати наперед дівчину, і так воно було. Потім вони постановили мати хлопця, і хлопець вродився. Родичі постановили, щоби хлопчина був лікарем, як батько, і ось хлопчна, поставлений перед конвенцією лікарів, відповідав на питання про будову людського тіла, котрої наука є основою медицини (лікарської науки), називаючи мимо своїх чотирох літ докладно кожду кісточку в людському тілі, показуючи на собі, де кожда кісточка находиться, та описуючи подробично службу, яку кождий орґан людського тіла сповняє.

Відчит дра. Люкаса викликав величезне заінтересованнє не лише в лікарських кругах, але й серед широкої публики.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок
"SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Пошукую свого вуйка **ТАДЕЯ КУНДРАТИК**, походить з села Жидівське, пов. Ясло. Тепер перебуває в Конектікут стейті. Хтоби о нім знав, або він сам, най зголоситься в дуже важній справі на адресу: **Анастазія Кец, 318 E. 72nd St., New York City.** 28-29

Пошукую **ДМИТРА ШЕХРАЙ** з Волинської губернії, який до року 1911 мешкав в Boston, Mass., де працював як портер. Пошукує його фамілія: **Theo. Yakowchuk, Lag. Celle, Hanover, Germany.** 27-28

Пошукую мою родину **МАРІЙКУ ДАНИЛЮК** та **КАТЕРИНУ ЖІНКЕВИЧ**, які виїхали в 1911 р. до Америки чи Канади і **МИХАЙЛО ФЕРБЕЙ**, який виїхав около 1906 чи 1907 р. до Канади. Походять з села Княжа, пов. Снятин, край Галичина. Може хто з краянів (або вони самі) знають про їх долю, то зволять повідомити мене на адресу: **Stefan Danyliuk, Ukrajinsky Tabor „B", Barak 15/6, Josefov, Cechoslovakia.** 28

Пошукую братів **ГУСТАВА і ЕМІЛЯ ЛЯМБРЕХТ**, оба з села Солодарів, пов. Житомір, Волинська губ. Пошукує їх сестра **Ida Lambrecht, Lag. Celle, Hanover, Germany.** 27-28

Пошукую **МИХАЙЛА БІНДАС**, пов. Ліско і **ПЕТРА БУЛІЙ**, пов. Самбір. Хтоби о них знав або вони самі, прошу зголоситися до: **Michael Sorotiak, 36 Sixth St., E. Youngstown, O.** 27-28

ПОШУКУЄТЬСЯ спільника, котрий би хотів занятись опатентованнєм двох дуже практичних винаходів. Голоситися письменно або устно до: **S. Kupchak, 337 E. 5th Street, New York, N. Y.** 27-28

НА ПРОДАЖ бучерня і ґросерня. Інтерес добрий, вироблений, рент дешевий. По причині слабости жени, сей інтерес мусить бути проданий. Голоситися під ч. **335 Johnson Ave., Jersey City, N. J.** 27-32

ПО ПРИЧИНІ непорозуміння між спільниками, продається ресторація за дуже дешеву ціну. Добра спосібність для мужа і жени, які би самі могли варити і обслугувати. Голоситися до: **Ideal Restaurant, 326 E. 6th Street, New York City.** 26,28,30

Де є **ІВАН ФОҐІЙ**, з села Терепча, пов. Сянік. Перед шістьома роками перебував в Carteret, N. J. Пошукує його дочка Катарина, замужна Кузів. Хтоби знав за него чи живого, чи вмерлого, нехай донесе на адрес: **40 Main Ave., Troy, N. Y.** 28-31

НА ПРОДАЖ штор, ґросерня і бучерня в дільници українській, польській і російській. Голоситись під ч. **185 Grand St., Jersey City, N. J.** 24,26,28

Український Дім (на горі міста) пошукує **ДЖЕНІТОРА**. Інтересовані прошу голоситися до: **Ukrainian National Home, 367 St. Pauls Ave., Jersey City, N. J.** 28-30